

2022Z09229

Vragen van het lid **Van Esch** (PvdD) aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *de naar schatting 400.000 mensen die al jarenlang in de stank van de vee-industrie wonen* (ingezonden 12 mei 2022).

Vraag 1

Kent u de tweeluik van Zembla genaamd Stank en strijd, waarin omwonenden van veehouderijen vertellen hoe zij in de stank van veehouderijen moeten leven en dat zowel de lokale als de rijksoverheid hier niet tegen optreedt?¹

Vraag 2

Erkent u dat het leven in langdurige stank niet alleen zeer vervelend is en de kwaliteit van leven vermindert, maar dat het volgens de GGD ook tot gezondheidsklachten als stress, hoofdpijn en misselijkheid kan leiden?²

Vraag 3

Hoe beoordeelt u het dat de overheid niet ingrijpt om omwonenden van veehouderijen van een schone lucht te voorzien, waardoor omwonenden zich genoodzaakt zien om hiervoor naar de rechter te stappen?

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het dat, omdat de overheid haar burgers niet beschermt, omwonenden en veehouders tegenover elkaar in de rechtszaal komen te staan, wat tot zeer slechte verhoudingen in de betreffende dorpen kan leiden?

Vraag 5

Hoe beoordeelt u het dat deze omwonenden zeggen dat zij door het gebrek aan erkenning van hun klachten en maatregelen om deze tegen te gaan het vertrouwen in de overheid te zijn verloren?

¹ BNN-Vara. 22 april 2022, Stank en strijd – deel 1 (<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/stank-en-strijd-deel-1>) en 28 april 2022, Stank en strijd – deel 2 (<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/stank-en-strijd-deel-2>)

² Bovendien kunnen fijnstof en endotoxinen tot ernstige luchtwegaandoeningen leiden. Zie o.a.: <https://ggdleefomgeving.nl/omgeving/veebedrijven/veebedrijven-en-gezondheid/>

Vraag 6

Klopt het dat gemeentes aanvragen voor uitbreidingen van veehouderijen vanwege landelijke wetgeving niet kunnen weigeren als de veehouder gebruikmaakt van technische lapmiddelen, zoals een luchtwasser? Zo ja, op basis van welke wetgeving is dit het geval en hoe beoordeelt u dit? Zo nee, waarom zijn er dan gemeentes die dit verkondigen?

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat meerdere onderzoeken (onder andere van de Universiteit Wageningen en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)) concluderen dat zogenaamde «innovatieve staltechnieken» in de regel veel minder stank (en stikstof) reduceren dan door de stallenbouwers wordt beloofd?^{3 4}

Vraag 8

Kunt u bevestigen dat zowel de rechtbank Noord-Nederland⁵ als de rechtbank Midden-Nederland⁶ besluiten voor de uitbreidingen van veehouderijen recent hebben vernietigd, omdat zij oordelen dat de effectiviteit van staltechnieken zoals luchtwassers en emissiearme stalvloeren onvoldoende bewezen is om de ammoniakuitstoot (dat stikstofneerslag en stank veroorzaakt) door uitbreidingen te compenseren?

Vraag 9

Klopt het dat deze signalen van niet-functioneren al sinds 2010 bekend zijn bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW)?⁷ Waarom is daar niet op geacteerd, waardoor er nog twaalf jaar lang veehouders hebben uit kunnen breiden terwijl bekend was dat de stankoverlast niet zou verminderen?

Vraag 10

Gaat u dit nu stoppen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 11

Erkent u dat een investering in staltechnieken een bedrijf kapitaalintensiever maakt, wat vaak alleen terugverdiend kan worden door meer dieren te gaan houden? Erkent u dat als deze technieken dan niet blijken te werken, het probleem alleen maar is vergroot? Zo nee, waarom niet?

Vraag 12

Deelt u het inzicht dat er al jaren een zeer hardnekkige vorm van wensdenken aanwezig is op het Ministerie van IenW dat technische lapmiddelen de schadelijke uitstoot van veestallen kunnen verminderen of teniet kunnen doen? Erkent u dat die hardnekkige wens er de aanleiding voor kan zijn dat er niet of nauwelijks in de werkelijkheid wordt getoetst of die technieken doen wat ze beloven? Zo nee, waarom niet?

Vraag 13

Zo ja, wat gaat u hieraan veranderen om een realistischer beleid te voeren?

Vraag 14

Erkent u dat u tijdens het tweeminutendebat Leefomgeving zei: «Het is mijn verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat we bij de dieren die er zijn, de luchtkwaliteit en het tegengaan van de uitstoot van ongewenste stoffen goed

³ WUR, maart 2018, «Evaluatie geurverwijdering door luchtwassystemen bij stallen», <https://edepot.wur.nl/441649>

⁴ CBS, 30 oktober 2019, «Stikstofverlies uit opgeslagen mest», <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/44/stikstofverlies-uit-opgeslagen-mest>

⁵ Nieuwe Oogst, 13 maart 2021, Rechtbank vernietigt vergunning voor uitbreiding Friese melkveehouderij (<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2021/03/13/rechtbank-vernietigt-vergunning-voor-uitbreiding-friese-melkveehouderij>)

⁶ Trouw <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/uitspraak-rechtbank-zet-vergunningen-voor-nieuwe-veestallen-op-de-tocht-b1d5ac56/>

⁷ BNN-Vara, 5 mei 2022, Burgers in meer stallenstank door nalatigheid overheid (<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/burgers-in-meer-stallenstank-door-nalatigheid-overheid>)

organiseren. Het gesprek over de aantallen dieren zal echt met LNV gevoerd moeten worden»?⁸

Vraag 15

Kunt u uitleggen waarom u de dieraantallen in Nederland, het meest vee-dichte land ter wereld, als een voldongen feit beschouwt, waarvan u als Staatssecretaris voor milieu de onontkoombare schade maar van moet zien op te ruimen?

Vraag 16

Erkent u dat u voor een onmogelijke opgave staat als u de uitstoot van ongewenste stoffen moet terugdringen, zonder dat u over dieraantallen mag spreken? Waarom is dat onderwerp voor u taboe? Is dit ergens afgesproken of vastgelegd?

Vraag 17

Erkent u dat het in Vlaanderen de Minister van omgeving is – en niet de Minister van landbouw – die de uitkoopregelingen voor veehouders in het kader van de Vlaamse stikstofcrisis leidt, omdat zij eindverantwoordelijke is voor een gezonde en schone leefomgeving?

Vraag 18

Heeft u gelezen dat de Vlaamse Minister van omgeving Demir tegen de NRC heeft gezegd dat de belangen van de natuur beter door haar behartigd kunnen worden dan door de Minister van landbouw, omdat die nauwe banden heeft met de boeren?⁹ Hoe beoordeelt u deze uitspraak?

Vraag 19

Erkent u dat de VVD reeds in 1988 heeft gesteld dat de veestapel moet krimpen indien technische maatregelen falen?¹⁰

Vraag 20

Wanneer komt voor u het moment dat u concludeert dat technische maatregelen onvoldoende werken en dat u zich met de dieraantallen in de vee-industrie gaat bemoeien?

Vraag 21

Klopt het dat de Wet Geurhinder en veehouderij uit 2007 omwonenden in de praktijk niet blijkt te beschermen tegen stank, dat dit al zeker bekend is sinds de evaluatie in 2016 en dat de stankoverlast sindsdien alleen maar is toegenomen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 22

Klopt het dat u de Wet Geurhinder en veehouderij gaat herzien, zoals u tegen Zembla heeft gezegd, zodat deze wet omwonenden wél gaat beschermen tegen stank?¹¹ Zo ja, gaat u daar een maximale stanknorm voor alle inwoners van het buitengebied van maximaal 5 Odeur in opnemen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 23

Kunt u een tijdpad geven voor uw herziening van de Wet Geurhinder en veehouderij?

⁸ Tweeminutendebat Leefomgeving van 20 april 2022

⁹ NRC, 26 april 2022, Vlaamse stikstofminister Demir: «Ik hou de Vlaamse boer niet langer aan het lijntje» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2022/04/26/ik-gooi-de-boeren-niet-voor-de-bus-ik-hou-ze-juist-niet-langer-aan-het-lijntje-a4118694>)

¹⁰ Trouw, 1988, <https://mobilisation.nl/assets/foundation-6/media/Trouw%201988%20VVD%20waarschuwt%20boeren%201988%20copy.png>

¹¹ BNN-Vara, 28 april 2022, Burgers onvoldoende beschermd tegen stank, Staatssecretaris gaat wet evalueren (<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/burgers-onvoldoende-beschermd-tegen-stank-staatssecretaris-gaat-wet-evalueren>)